

Deanu čázádaga guolástannjuolggadus

1 kapihtal

Almmolaš njuolggadusat

1 §

Guolástannjuolggadusa ulbmil

Dán guolástannjuolggadusa ulbmilin lea ovddidit Suoma ja Norgga gaskasaš Deanu čázádaga guolástanšoahpamušas oaivvilduvvon ulbmiid vuodul Deanu guollemáddodagaid ekologalaččat, ekonomalaččat ja sosiálalaččat guoddevaš geavaheami ja dikšuma ja maid ovddidit sámiid álgoálbmotvoigatvuodaid ja báikkalaš kultuvrralaš árbevieruid.

2 §

Heivehanguovlu

Dát guolástannjuolggadus lea mihtimas oassi Suoma ja Norgga Deanu čázádaga guolástansoahpamušas.

Guolástannjuolggadusa mearrádusat gustojtit soahpamuša 2 artihkkala 1 čuoggás oaivvilduvvon rádjajohkaoasis. Biologalaš váikkuhusaid dustemii guoski 8 kapihtal gusto olles Deanu čázádaga golganguvlui.

3 §

Rádjajohkaoasi bivdijoavkkut

Suomas guolástanlobi oastimii vuogadahton olbmot juhkojuvvojit čuovvovaš joavkuide:

1) Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi guolástanvuoigatvuoda hálldašeaddji, guhte lea meroštallojuvvon guolástanlága (379/2015) 4 §:a 1 momeantta 10 čuoggás;

2) eará báikkis go Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi guolástanvuoigatvuoda hálldašeaddji, guhte lea meroštallojuvvon guolástanlága 4 §:a 1 momeantta 10 čuoggás;

3) olmmoš guhte ássá fásta Deanu čázádaga johkalegiin;

4) eará báikkis go Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi olmmoš, guhte ii leat guolástanlága 4 §:a 1 momeantta 10 čuoggás oaivvilduvvon guolástanvuoigatvuoda hálldašeaddji.

Norggas juhket olbmuid, geat leat vuogaduvvon oastit guolástanlobiid, čuovvovaš joavkuide:

1) guolástanvuoigatvuodaid hálldašeaddji (guolástanvuoigatvuodaš), geas lea vuogatvuhta bivdit buotlágan reaidduiguin Lága guolástanvuoigatvuoda birra Deanu čázádagas 4 § (Deanulága) vuodul;

2) guolástanvuoigatvuodaid hálldašeaddji, geas lea vuogatvuhta bivdit stákkuin ja nođđoduorgguin Lága guolástanvuoigatvuoda birra Deanu čázádagas 5 § vuodul;

3) eará báikkis go Deanu čázádaga johkalegiin fásta ássi olmmoš, guhte ii leat Lágas guolástanvuoigatvuoda birra Deanu čázádagas oaivvilduvvon guolástanvuoigatvuoda hálldašeaddji.

2 Kapihtal

Luossabivdui gustovaš njuolggadusat

4 §

Luosa ja vallasa bivdu

Guolástanearit ja -áiggit muddejuvvojat jahkásáčcat Deanu guolástansoahpamuša 6 ja 7 artihkkala ja guolástannjuolggadusa 5 §:a mielde luossamáddodagaid dili ja ávkkástallanveara badjelbáhcaga vuodul.

Guolástaneriid berre mearridit ávkkástallanveara badjebáhcaga vuodul, goittotge berre váldit vuhtii goappáge oassebeali sierra bivdijoavkkuid. Bivdoeriid mearridettin berre konsulteret báikkálaš vuogatvuodaid hálddašeaddjiiid.

5 §

Luossabivddu mudden

Regulerema vuolggasadjin lea Deanu čázádaga sierra luossamáddodagaid vahkkosaš dihton Deanu vállooalis proseantameriid mielde (*Mielddus Tabealla I*).

Dát veardiduvvo Deanu čázádaga luossamáddodagaid jahkásáš dilleraporttas ovdanbuktojuvvon luossamáddodagaid dillái. Ovtas dát hábmejit oppalaš gova dakkár luossamáddodagaid dihttomis, mat eai leat buvttadan ávkkástallanveara badjebáhcaga unnimustá golmma jagi áigge njealji majimus jagis (*rukses máddodatluohkká*). Dán vuodul lasihuvvojít čuovvovaš eavttut:

1) Go badjel 20 % dihto áigodagas joga luosain gullet rukses máddodatluohká luossamáddodagaide, luossabivdu lea gildojuvvon.

2) Go vuollái 20 % joga luosain unnimustá guovtti vahku áigge gullet rukses máddodatluohká luossamáddodagaide, luossabivdu lea lobálaš čuovvovaš vugiin dáid vahkuid áigge:

Luosa lea lobálaš bivdit stákkuin ja vuokkain, firpmiin dahje buođuin guokte beaivve vahkus guovtti vahku áigge.

Luossabivdui ásahuvvo bivdoearri, mii ii oaččo leat stuorát go ávkkástallanveara badjelbáza. Juohke badjel 65 cm mahtosaš luosa berre luoitit luovus. Luossabivdui sáhttet oassálastit dušše 3 §:a 1 momeantta 1 ja 3 čuoggáin ja 2 momeantta čuoggáin 1 ja 3 oaivvilduvvon olbmot. Luossabivddu berre heaitit, go bivdi juksá sálašeari.

3) Go vuollái 10 % joga luosain ovta dahje moanaid vahkuid áigge gullet rukses máddodatluohká máddodagaide, luossabivdu lea lobálaš čuovvovaš vugiin dáid vahkuid áigge:

Luosa lea lobálaš bivdit stákkuin ja vuokkain, firpmiin dahje buođuin unnimustá guokte beaivve vahkus guovtti vahku áigge.

Luossabivdui ásahuvvo bivdoearri, mii ii oaččo leat stuorát go ávkkástallanveara badjelbáza. Buot badjel 90 cm mahtosaš luosaid berre luoitit luovus. Luossabivdui sáhttet oassálastit dušše 3 §:a 1 momeantta 1 ja 3 čuoggáin ja 2 momeantta čuoggáin 1, 2 ja 3 oaivvilduvvon olbmot. Luossabivddu berre heaitit, go bivdi juksá sálašeari.

4) Go luossamáddodagaid dilli gierdá, oassebeliid vástueisevalddit sáhttet addit lobi viidát luossabivdui go maid ovddabeale 3 čuoggás lea mearriduvvon ja maid addit lobi dan 3 §:a 1 momeantta čuoggás 3 ja 2 momeantta čuoggás 4 oaivvilduvvon olgobáikegottálaččaide.

3 Kapihtal

Guolástanmávssut ja guolástanlobit

6 §

Guolástanmávssut

Guolástettiin rádjajohkaoasis heivehuvvo guolástanmáksogeatnegasvuhtii dan oassebeali lábat, man viidodagas guolástanlohpí lodnojuvvo.

7 §

Guolástanlohpeluohkát

Soahpamuša 10 artihkkalis oaivvilduvvon rádjajohkaoasi guollebivdui oaivvilduvvon guolástanlobit juhkojuvvojít čuovvovaččat:

1) *Dábálaš báikegoddelašlohpí* vuogadahttá guolástit buot dán njuolggadusas lobálaš bivdovugiiguin daid gáržžidemiiguiin mat namuhuvvojít majjelaččas, ja našuvnnalaččat mearriduvvon guolástanvuoigatvuoda olis. Dábálaš báikegoddelašlobi oastimii leat vuogadahtton Suomas ovddabeale 3 §:a 1 momeantta 1 čuoggás

oaivvilduvvon guolástanvuogatvuoda hálldašeaddjit sihke Norggas 3 §:a 2 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon guolástanvuogatvuoda hálldašeaddjit. Almmolaš báikegoddelašlohi gusto ovta guolástanbaji.

2) *Báikegoddelačča stággoguolástanlohipi* vuogadahtá guollebivdui stákkuin ja vuokkain gáttis ja fatnasis daid gáržžidemiiguin mat namuhuvvojat maŋjelaččas. Báikegoddelačča stággoguolástanlobi oastimii leat vuogadahton Suomas 3 §:a 1 momeantta 3 čuoggás oaivvilduvvon olbmot sihke Norggas 3 §:a 2 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon guolástanvuogatvuoda hálldašeaddjit. Báikegoddelačča stággoguolástanlohipi gusto ovta guolástanbaji.

3) *Oaggunlohipi* vuogadahtá guollebivdui stákkuin ja vuokkain fatnasis daid eavttuiguin ja gáržžidemiiguin mat namuhuvvojat maŋjelaččas.

4) *Šlivgunlohipi* vuogadahtá šlivgut gáttis daid eavttuiguin ja gáržžidemiiguin mat namuhuvvojat maŋjelaččas.

5) *Eará šlájaid šlivgunlohipi* vuogadahtá šlivgut gáttis dolgevuokkain daid eavttuiguin ja gáržžidemiiguin mat namuhuvvojat maŋjelaččas. Gažaldatvuloš lohipi ii vuogadahte bivdit luosa.

Vuosttas momeantta 1 čuoggás namuhuvvon dábálaš báikegoddelašlohpái sáhttá laktit oassálastinlobi. Oassálastinlohipi vuogadahtá das namuhuvvon olbmo oassálastit ovttas almmolaš báikegoddelašlobi hálldašeaddjiin bivdui fierbmebivdosiin. Oassálastinlohipi ii vuogadahte iehčanas bivdui.

Buot vuosttas momeanttas máinnašuvvon guolástanlohpeluhkáide sáhttá laktit ovta dahje moanaid mánnálobiid. Mánnálohipi vuogadahtá das namuhuvvon eará go Deanu čázádagia johkalegiin fásta ássi vuollái 16-jahkásačča bivdit ovttain stákkuin ja vuokkain hávil. Mánnálohipi ii gula 8 §:a lohpeeriide.

Buot guolástanlobit leat persovnnalaččat.

8 §

Guolástanlobiid juohkin

7 §:a 1 momeantta 3 ja 4 čuoggás oaivvilduvvon oaggun- ja šlivgunlobiid eanemus mearri ovta guolástanbadjái mearriduvvo jahkásaččat Suoma ja Norgga gaskkas.

7 §:a 1 momeantta 5 čuoggás oaivvilduvvon eará šlájaid guolástanlobiid eanemus mearri guolástanbaji ektui lea 12 000 guolástanjándora, mií juhkkojuvvo beallái Suoma ja Norgga gaskkas.

Suomas vuvdojuvvon lohpearis, 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon lobiin eanemustá goalmátoasi sáhttá várret ovdalis 3 §:a 1 momeantta čuoggás oaivvilduvvon, eará báikkis go Deanu čázádagia johkalegiin fásta ássi guolástanvuogatvuoda hálldašeaddjiide.

Go luossabivdu mearriduvvo lobálažžan 5 §:a 3 čuoggá mielde, berre várrejuvvot sierra meroštalloyuvvon oassi luossasálašeari västideaddji lohpearis 3 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon eará báikkis go Deanu čázádagia johkalegiin fásta ášši guolástanvuogatvuoda hálldašeaddjiide.

Goappáge oassebealli sáhttá addit dárikilut mearrádusaid eará guollešlájaid guolástanlobiid geavaheamis.

Kapihtal 4

Bivdoneavvut

9 §

Luosa ja vallasa guolásteamis lobálaš bivdoneavvut

Luosa ja vallasa guolásteamis lobálaš bivdoneavvut leat:

- 1) joddobuodđu ja meardebuodđu;
- 2) njanngofierbmi;
- 3) golgadat;
- 4) stággu ja vuogga.

Vuoigatvuohita geavahit 1 momeanttas oaivvilduvvon fierbmebivdosiid lea 7 §:a 1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon dábálaš báikegoddelašlobi hálldašeaddjiin. Eará bivdit sáhttet geavahit dušše stákku ja vuokka.

Eará bivdosat ja bivdovuogit go mat leat namuhuvvon ovdalis 1 momeanttas, maiddái ušten, leat gildojuvvon.

7 §:a 1 momeantta 3 čuoggás mánnašuvvon fanasguolástanlobiid hálldašeaddjit sáhttet oaggut vuokkain ja dolgevuokkain.

7 §:a 1 momeantta 4 čuoggás mánnašuvvon šlivgunlobi hálldašeaddjit sáhttet šlivgut dolgevuokkain vujohaga dahje govddohaga haga.

Čuovvovaš guovlluin sáhttá bivdit maiddái vuokkain ja dolgevuokkain, main lea govddohat dahje vujohat: 1) Vuollegeavgjás, Badjegeavgjás ja Máhtegeavgjás eanadatgalbbaid mielde; 2) Anárjogas Máhtegeavgjás bajás ja olles Skiehččanjogas.

Vuollái 16-jahkásažžii lodnojuvvon mánnálohpí vuogadahttá bivdit dolgevuokkain ja govddohagain.

10 §

Eará šlájaid go luosa ja vallasa bivddus lobálaš guolástanneavvut

Eará šlájaid go luosa ja vallasa bivddus lobálaš guolástanneavvut leat:

- 1) njanngofierbmi;
- 2) stággu ja vuogga; guollebivdu lea lobálaš vuokkain dahje stuorámustá luohká #6 dolgevuokkain. Duorggu geaži lobálaš gassodat lea eanemustá 0,25 mm ja ájkora eanemustá sturrodat 8. Vuokkas sáhttá leat eanemustá okta golmmasuorat ájkor dahje eanemustá golbma ovttasuorájkora;
- 3) guollehehkke;
- 4) nuohtti Anárjoga jávriin Máhtegeavgjá bajábealde.

Vuoigatvuhta geavahit 1 momeanttas oaivvilduvvon fierbmebivdosiid lea 7 §:a 1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon dábálaš báikegoddelašlobi hálldašeaddjiin.

7 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon lohpi vuogadahttá bivdit stákkuin ja vuokkain 1 momeantta 2 čuoggá mielde.

7 §:a 1 momeantta 5 čuoggás oaivvilduvvon šlivgunlohpí vuogadahttá šlivgut eanemustá ovttain stákkuin luohká #6 dolgevuokkain. Duorgogeazi lobálaš gassodat lea eanemustá 0,25 mm ja ájkora sturrodat eanemustá 8. Bohccedolgevuokkaid geavaheapmi ii leat lobálaš, iige dolgevuokkaide (dahje durgui) oaččo lasihit deattu. Dolgevuoggastákkku siibma berre govdut ja geavahusas oažžu leat okta ovttasuorájkor.

Vuollái 16-jahkásaččat sáhttet bivdit dolgevuokkain ja govddohagain.

Eará bivdosat ja bivdovuogit go mat leat namuhuvvon ovdalis, maiddái ušten, leat gildojuvvon.

Oassebeliid doaibmaválddálaš eiseválddit sáhttet addit dárikilut mearrádusaid bivdoneavvuin. Nuppi oassebeali eiseválddiide berre almmuhit dákkár dárikilut mearrádusain.

11 §

Stággobivddu teknikhkalaš mearrádusat, almmolaš mearrádusat sievtti ja vuokkaid birra

Seaktin lea gildojuvvon geavahit reahka, guoli dahje máđu.

Lea gildojuvvon geavahit vuokka dan láhkai ja dakkár dilálašvuodain, ahte ájkor roahkkasa guoli njálmomi olggobeallái. Goittotge lea lohpi geavahit liehpi, roahkana, šlupphoa ja hoava veahkkeneavvun loktet bivdosii darvánan guoli fatnasii dahje gáddái.

12 §

Njágá bivdu jieŋa alde

Njáhkávuokka lea lohpi geavahit 3 §:a 1 momeantta 1 ja 2 čuoggái oaivvilduvvon guolásteaddjit duššefal go bivdet njágá rudneráigge.

Jápma guoli, mii lea bivdojuvvon Deanu čázádagas, lea lohpi geavahit seaktin bivddedettiin njáhkávuokkain.

5 Kapihtal

Guollebivddu lágideapmi, guolástanbadji ja guolástanáiggit

13 §

Almmolaš vahkkoráfáidahttin

Guolástanbáji áigge lea buot bivdu gildojuvvon sotnabeaivvis diibmu 19 (18) vuossárgii diibmu 19 (18). Spiehkastahkan lea eará guollešlájaid go luosa, guvžzá ja vallasa bivdu jávriin, go dat dáhpáhuvvá eanet go 200 mehtera eret oivośis dahje johkanjálmmis.

14 §

Stággobivdabadji eará go luosa ja vallasa bivdui

Bivdu stákkuin ja vuokkain (stággobivdu) lea lobálaš 7 §:a 1 momeantta 1 ja 2 čuoggás oaivvilduvvon guolástanlobiin Deanuleagis fásta ássi olbmui geassemánu 1. beaivvi rájes gitta borgemánu 20. beaivvi rádjai.

7 §:a 5 čuoggás oaivvilduvvon eará guoli šlivgunlobiin bivdu lea lobálaš oppa rádjajohkaoasis geassemánu 10. beaivvi rájes gitta borgemánu 10. beaivvi rádjai. Dasa lassin stággobivdu lea lobálaš sierra ráddjejuvvon viidodagain (mielddus 2) gitta borgemánu 20. beaivvi rádjai.

15 §

Eará šlájaid go luosa ja vallasa fierbmebivdoáigi

Eará guollešlájaid go luosa dahje vallasa fierbmebivdu lea lobálaš jieŋaid vuolgima rájes gitta geassemánu 20. beaivve rádjai. Firpmiin lea lobálaš bivdit borgemánu 1. beaivve rájes gitta borgemánu 20. beaivve rádjái Buolbmágis gitta Vuollegeavŋjá vulogeahčai, ja Leavvajohnjálmmis gitta Kárájoga ja Anárjoga ovttastuvvansadjái.

Guollebivdu Anárjogas ja Skiehččanjogas lea lobálaš jieŋaid vuolgima rájes gitta borgemánu 20. beaivve rádjai.

16 §

Golgadanáigi

Golgadeapmi lea lobálaš geassemánu 1. beaivve rájes gitta geassemánu 15. beaivve rádjai, vuossárggas diibmu 19 (18) gaskavahkkui diibmu 19 (18).

17 §

Njanngofierpmi bivdoáigi

Njanngofirpmiin bivdu lea lobálaš geassemánu 1. beaivve rájes gitta suoidnemánu 31. beaivve rádjai.

Guolástanbáji áigge geassemánu 1. beaivve rájes gitta suoidnemánu 15. beaivái ja maid borgemánu 1. beaivve rájes gitta 12. beaivve rádjai bivdu njanngofirpmiin lea lobálaš vuossárggas diibmu 19 (18) gaskavahkkui diibmu 19 (18).

Guolástanbáji áigge suoidnemánu 16. beaivve rájes gitta 31. beaivve rádjai lea lobálaš bivdit njanngofirpmiin vuossárggas diibmu 19 (18) duorastahkii diibmu 19 (18).

18 §

Buođđobivdoáigi

Buođđobivdu lea lobálaš geassemánu 1. beaivve rájes suoidnemánu 31. beaivve rádjai. Geassemánu 1. beaivve rájes gitta geassemánu 15. beaivve rádjai bivdu lea lobálaš vuossárggas diibmu 19 (18) gaskavahkkui diibmu 19 (18). Geassemánu 16. beaivve rájes gitta suoidnemánu 31. beaivve rádjai bivdu lea lobálaš vuossárggas diibmu 19 (18) duorastahkii diibmu 19 (18).

Go ii leat lobálaš bivdit, de berrejít doaresbuođđu, čuollofierpmiit ja vuojahagat leat čázi bajábealde dahje gáttis. Buot eará fierbmebivdosiid godđon oasit, maiddái buođu joddut ja mearddit, berrejít leat gessojuvvon gáddái.

19 §

Stággobivddu gielddusguovllut

Stággobivdu lea gildojuvvon:

- 1) buođu čuolu siskkobealde ja lagabus go 50 mehtera vuolábealde dahje 10 mehtera goappáge bealde;
- 2) lagabus go 10 mehtera njaŋgofierpmis;
- 3) šalddi alde;
- 4) fatnasis ja gáttis johkanjálmmiin viidodagas, mii lea lagamus oalgejoga gáttiin 50 mehtera vuosterávdnjái ja 100 mehtera miehterávdnjái ja ollá gitta oali rádjai. Spiehkastahkan leat čuovvovaš johkanjálmmiit, main guollebivdu lea gildojuvvon čuovvovaš guovlluin:

Kárášjohka (NOR) (Anárjoga ja Kárášjoga ovttastuvvansadji): guktuid jogain viidodat, mii ollá johkanjálmmi ovddabealde 50 mehtera vuosterávdnjái ja 200 mehtera Deanu miehterávdnjái oali rastá.

Anárjohka (NOR) (Anárjoga ja Skiehčanjoga ovttastuvvansadji); viidodat, mii ollá 50 mehtera vuosterávdnjái ja 100 mehtera miehterávdnjái lagamus oalgejoga gáttiin váldoiali rastá.

5) rastá oali čuovvovaš guovlluin:

Vuollegeavŋjís – Bildan

Borsejohka – Leavvajohnjálbmi

Ovdalis namuhuvvon ráfáidahtinviidodagaid lassin guđege stáhta doaibmaválddálaš eiseváldi sáhttá ása hit badjelmearálaš ráfáidahtinviidodaga Galbajoga ja Veahčajoga (Veahčajohnjálmmi) gaskasaš viidodahki. Ráfáidahtinviidodat lea dalle guoskevaš stáhta gátti rájes gitta oali rádjai.

20 §

Fierbmebivddu gielddusguovllut

Dakkár oalgejohkanjálmmis, gosa luossa goargnu, ii oaččo válđojogas oali oalgejoga bealde geavahit njanngofierpmi, golgadaga iige buođu lagabus go 200 mehtera oalgejohkanjálmmi vulobealde.

Nuohti ii oaččo geassit 200 mehtera lagabus joga oivoša, njálmmi, guoikka dahje njavi.

21 §

Fierbmebivdosiid meari ráddjen

Luossa-, guvžá- dahje valasbivddus golgadagain, njanngofirpmiin dahje buođuin sáhttá geavahit dušefal ovta bivdosa háválassii juohke bivdui vuogadahtton nammii Suomas dakkár giddodaga guovdu, mii eaiggáduššá guolástanvuogatvuoda ja fas Norggas lea guolástanvuogatvuoda hálldašeaddji.

22 §

Bivdu fatnasis

Fatnasis lea gildojuvvon bivdit, maiddái suohpput guolástanneavvuid, go mohtar lea jođus, ja maiddái go fanas lea buddejuvvon.

23 §

Lobihis doaibmabijut

Doaimmat, main ii leat eará ulbmil go baldit guoli dahje hehttet guoli johtima, leat gildojuvvon.

6 Kapihtal

Bivdosiid teknihkalaš mearrádusat

24 §

Bivdosiid merken

Suhppojuvvon njaŋgofierpmi ja joddut berrejít merkejuvvot nu, ahte earát geat johtet čázádagas, álkít oidnet daid. Bivdosiid berre merket govddohagain, mii geaigá unnimusat 15 cm čázeoaivvi bajábealde, dahje leavggain mii lea biddjon stággui, mii geaigá unnimusat 40 cm čázi bajábealde. Leavgga oanehut siidu berre leat unnimusat 15 cm guhkki.

Bivdosii berre leat merkejuvvon bivdi namma ja oktavuođaváldindieđut ja maid giddodaga namma, masa guolástanvuoigatvuhta gullá. Njaŋgofierpmi govddohagas fierbmegeažis berre mearka oidnot bures. Buodus berre mearka oidnot bures galbbas dahje govddohagas doarrásá fávllimus čuolddas dahje oarjuolggis (buođđoreŋkkos).

25 §

Čalbmesturrodat ja árpošládja

Luossa- dahje valasbivddus lea njaŋgofierpmi, golgadaga ja buođu joddu unnimus lobálaš čalbmesturrodat 58 mm, mihtiduvvon gaskačuolmmas gaskačulbmii go fierbmi lea njuoskkas.

Firpmiin, mat leat namuhuvvon vuosstaš momeanttas, lea dušſefal lohpi geavahit ruováid, bummola, nylončanasáрpu dahje bodnjojuvvon nylon (nylon, perlon, terylen). Lea gildojuvvon geavahit fierpmi, mii lea ráhkaduvvon čádačuovgi ávdnasis nugo monofilameantta nylonis. Geavahettiin gissojuvvon nylona berrejít ovttaskas láiggi sáigarat leat 8 deniera dahje dan asehabbot.

Lea gildojuvvon geavahit metállaárppu, stállegáinnu dahje sullasaš ávdnasiid bivdosiin.

26 §

Buodđu

Buodus berre leat doaris, čuollu ja vuojahat biddjon dan láhkai, ahte dat eai bivdde guoli. Doarrásis ja vuojahagas berrejít leat oarjuolggit (buođđoreŋkkot) dahje čuolddat maid gaska lea 3 mehtera dahje unnit.

Dasa lassin doarrásis, čuolus ja vuojahagas sáhttá geavahit dušše rissiid, fierpmi, risse- dahje vuojahattritta. Go geavaha čuollofierpmi, de čalbmesturrodat berre leat juogo eanemusat 40 mm dahje unnimusat 150 mm. Lea gildojuvvon geavahit fierpmi, mii lea ráhkaduvvon čádačuovgi ávdnasis nugo monofilameantta nylonis. Go guoli bivdosii stivrejeaddji ráhkadusain geavahuvvo fierbmečoalli, de berre fierbmečoali čuolbmagaska leat unnimustá 58 mm ja materiálan oažžu leat dušše gissojuvvon nylon (láiggi sáigarat berrejít 8 deniera dahje dan asehabbot), mas láiggi gassodat lea unnimustá 1,1 mm (210/8x3 norgalaš árpu nr 8).

Buođu bivdoassi berre leat joddu dahje meardi. Seammá buodus sáhttá bivdit eanemusat golmmain jodduin ja/dahje merddiin. Joddu berre leat suhppojuvvon čiehkamohkkin, mii sáhttá leat guhkimusat 25 mehtera. Joddoguhkkodat mihtiduvvo guhkimus siiddus.

Juohke joddus sáhttá leat eanemustá 15 mehtera guhkkosaš vuojahat ja čuollu nie mo govus 1 čájeha. Vuojahat ja čuollu duvdet luosa joddui.

Joddu nr. 1 berre leat giddejuvvon olggumus joddočuldii nie mo govus 1 čájeha.

Joddu nr. 2 ja 3 berrejít giddejuvvot čuovvovaš mielde:

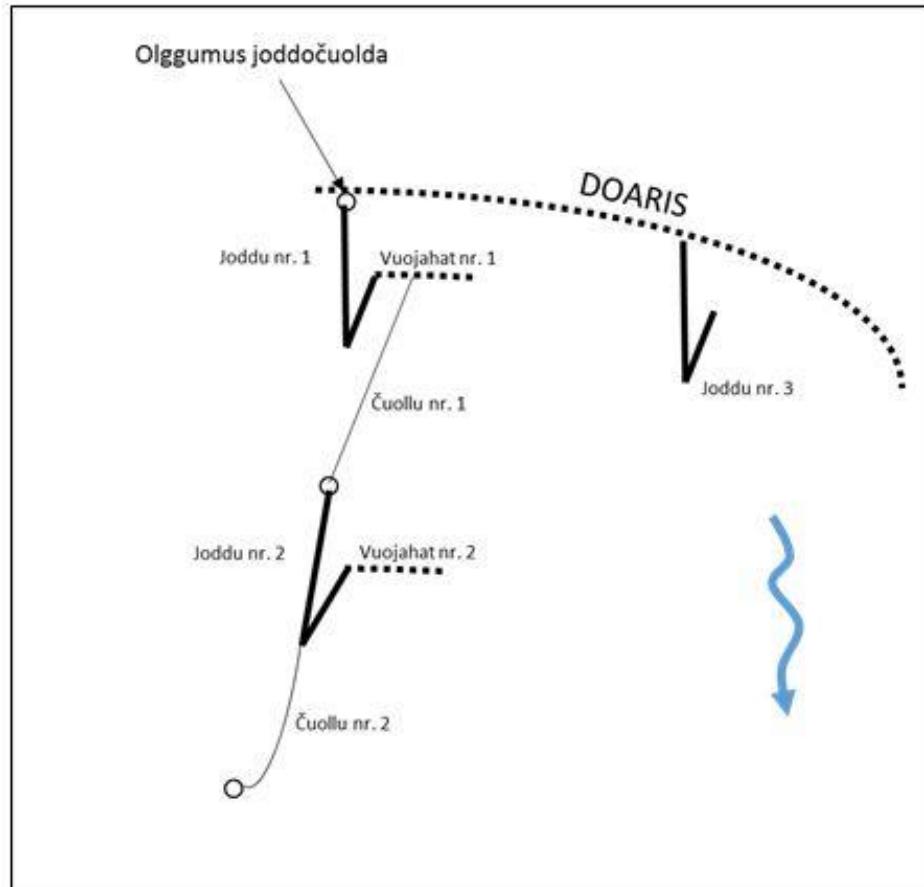
- A) joddomohkkái (govus 2, joddu 3)
- B) vuojahahkii (govus 2, joddu 2)
- C) čullui (govus 1, joddu 2), dahje
- D) doarrásii (govus 1, joddu 3).

Čuollu berre leat juohke joddu/mearddi vuolábealde, giddejuvvon čuovvovaš vuogi mielde:

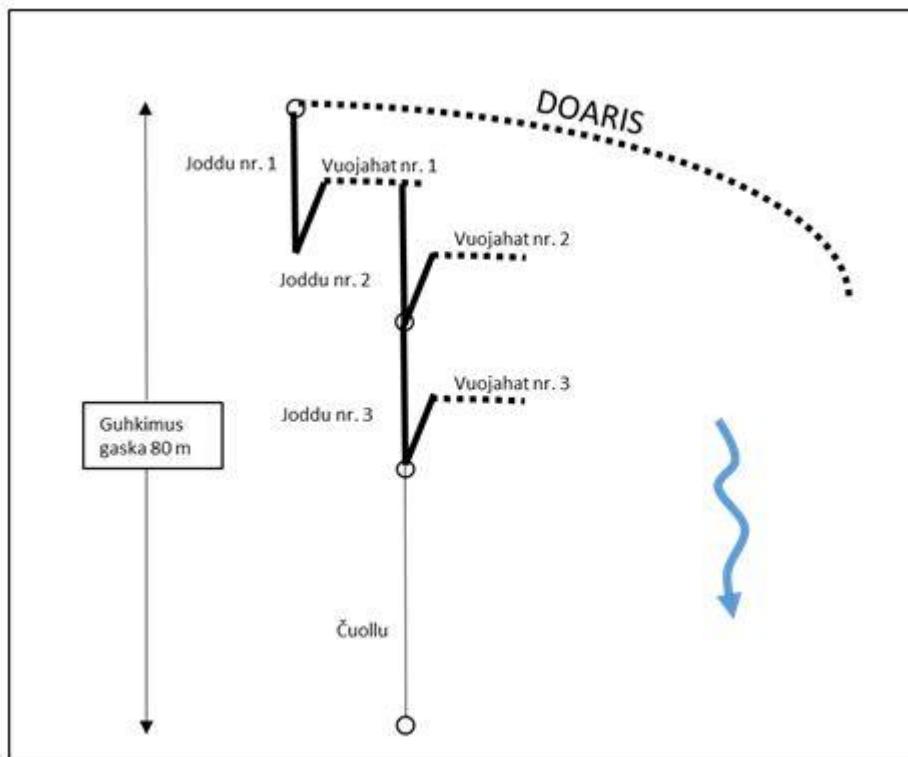
- A) joddui (govus 1, čuollu 2), dahje
- B) vuojahahkii (govus 1, čuollu 1).

Jos ležžet eanet joddut buohtalagaid doarrásis (govus 1, joddu nr. 1 ja 3), de čuolu lea lohpi bidjet dušše fávllimus joddui.

Joddu ja čuolu oktasaš guhkkodat sáhttá leat eanemus 80 mehtera, mihtiduvvon rávnnji mielede vulos olggumus joddočuoldas nie mo govus 2. čájeha.

1. govus

2. govus

27 §

Luossa- ja valasbivdu njanngofirpmiin

Luossa- dahje valasbivdui oaivvilduvvon njanggofierbmi lea dábálaš njuolggofierbmi, mas leat govdohagat guktuid geahčen. Dušše fal fierbmegežiin sáhttá giddet fierpmi čuolddain dahje eará giddenbiergaasiin, eará sajis ii oaččo giddet fierpmi. Giddenvuohki sáhttá leat dušše ovttaskas buddu dahje eajkal čuolda. Njanngofierpmi ii oaččo suohpput mohkil.

Luossa- ja valasbivdu njanngofierbmi sáhttá leat eanemusat 30 mehtera guhku. Guokte dahje eanet njanngofierpmi ii leat lohpi goallostit, juos šaddet guhkit go 30 mehtera.

Njánngofirpmiin bivdedettiin ii oaččo geavahit dahkurávdnesuoji dahje čuollofierpmi.

28 §

Golgadat

Golgadat lea dábálaš njuolggofierbmi mohki haga. Golgadat sáhttá leat eanemusat 45 mehtera guhku. Golgadettiin berre guovtti golgada gaska leat unnimusat 200 mehtera.

Golgadat sáhttá rievdat 500 mehtera háválassii. Golgadettiin sáhttá geavahit dušše ovtta fatnasa.

29 §

Bivdosat eará guollešlájaid bivdui

Eará guoli go luosa ja vallasa bivddus geavahuvvon njánggofierbmi oažžu leat eanemustá 3 mehtera vuoksás bodnesáibma, mas lea ovtaliinnat fierbmečoalli seahka haga ja mii lea godđojuvvon ovttasuorat nylónláiggis (monofiilaláig), man gassodat oažžu leat eanemustá 0,20 millimehtera. Fierpmi allodat ii oaččo leat stuorát go čázi čikjodat suohppunsajis.

Njáñggofirpmiin bivddedettiin ii oaččo geavahit dahkurávdnjesuoji dahje čuollofierpmi.

Njáñggofierpmi ja nuohti čalbmesturrodat berre leat unnimusat 29 mm ja eanemusat 40 mm, mihtiduvvon gaskačuolmmas gaskačulbmii go fierbmi lea njuoskkas. Nuohtis oažju geavahit dušše ruovásis, bummolis, nylončanusláiggis dahje nylonis badnon láiggi.

30 §

Oalli ja bivdosiid gaskkat

Ii oassige buođus dahje njáñggofierpmis berre ollit válđooali dahje nuori čiekjalisfávlli rastá. Bivdosa fávllimus oassi ii moktige berre leat lagabus nuppi beali gátti go 10 mehtera. Nuppi beali gáttiin oaivvilduvvojtit maiddái sullot ja gárgot maid gaskkas lea čáhci.

Ii oassige buođus oaččo leat lagabus go 120 mehtera nuppi buođu.

Njáñggofierbmi dahje buođdu dahje guokte njáñggofierpmi eai berre gokkoge leat lagabus nuppi go 60 mehtera.

31 §

Bivdosiid geassin

Buot fierbmebivdosat berrejít gessot gáddái seammás go bivdosa guolástanbadji nohká. Bivdosiid merkemii ja eará reaidduid bidjamii gullevaš biergasat berrejít válđot gáddái majimustá guovtti vahku siste go guolástanbadji nohká.

7 Kapihtal

Sálašmearrádusat

32 §

Unnimusmihttu ja guoli luoitin

Luosa, guvžzá ja vallasa, mii lea unnit go 30 cm, berre luoitit čáhcái.

Guoli guhkkodat mihtiduvvo badjegáibegeažis beahcetgeahcái.

Lea gildojuvvon goddit vuorru ja guoli, mii lea unnit go unnimusmihttu.

Guliid berre álo luoitit čáhcái, juos dat lea goddon:

- 1) lobálaš guolástanáiggi olggobealde;
- 2) gildojuvvon bivdosiin dahje bivdovugiin;
- 3) vuorru.

Luovusin čáhcái lutojuvvon guliin berre rassat nu várrugasat go vejolaš.

33 §

Sálašalmmuheapmi registarii

Bivdi lea geatnegahton deavdit sálašbeaivegirjji (elektrovnnačcat dahje bábirhámis) ja almmuhit dáid dieđuid juohke goddon luosa, guvžzá, vallasa, ruoššaluosa ja girjeluosa birra Deanu čázádagag elektrovnnaš sálašregistarii:

- 1) bivdoavádaga;
- 2) bivdobeavvi;
- 3) sohkabeali, guhkkodaga ja deattu;
- 4) lutojuvvon guliid meari;
- 5) bivdosa (stággu/vuogga, golgadat, njáñggofierbmi, buođdu).

Lutojuvvon guoli sohkabeali, guhkkodaga ja deattu ii dárbaš almmuhit.

Son guhte lea bivdán gottekeahttá guoli, berre almmuhit dieđuid 1., 2. ja 5. čuoggáin.

Dábálaš báikegoddelašlobi ja báikegoddelačča stággobivdolobi hálddašeaddji berre dahket sálašalmmuhusa ovdal čakčamánu 1. beaivvi. Ovdalis namuhuvvon lobiid hálddašeaddjít berrejít dasa lassin addit elektrovnnalaš sálašalmmuhusa dahje sálašbeaivegirjji báberhámis vahku 27 ovddit guollebivddus vahku 27 vuossárgga rádjai.

Bivdi berre almmuhit buot iežas luossa-, guvžá- ja valassállašiid ovdalgo ođđa guolástanlobi sáhttá oastit.

Go guollebivdu muddejuvvo sálašeriid bokte, vástueiseválddit sáhttet jahkásacčat mearridit, ahte sálašalmmuhusa addimiin ii berre ájahallat dárbbashašmeahttumit.

Eará guollešlájaid sállaša sáhttá almmuhit oktan luossa-, guvžá- ja valassállašii dahje go guolástanbadji lea nohkan. Dáid šlájaid almmuhettiin berre máinnašit juohke šlája oppalaš deattu.

Guolástanlobi hálddašeaddji, gean lohpái leat laktojuvvon okta dahje eanet mánnálobit, lea geatnegas almmuhit máná sállaša.

8 Kapihtal

Biologalaš váikkuhusaid eastadeapmi

34 §

Vieris šlájat

Ruoššaluosa, girjeluosa ja vejolaš eará vieris šlájaid maid goddá, berre seammás goddit.

35 §

Ruoššalussii čuozihuvvon bivdu

Doaibmaválldálaš eiseváldi sáhttá miedihit báikkálaš organisašuvnnaide lobi ruoššalussii čuozihuvvon eretbivdui. Báikkálaš guolástanvuoigatvuoda hálddašeaddji berre jođihit eretbivddu. Lobi miediha dan stáhta eiseváldi, gos doaibma hárjehuvvo.

Oassebeliid doaibmaválldálaš eiseválddit sáhttet addit dárikilut njuolggadusaid ruoššalussii čuozihuvvon bivddus. Ruoššalussii čuozihuvvon bivddu dárbbashašvuohta árvvoštallojuvvo jahkásacčat guolástansoahpamuša 7 artihkkala 2 čuoggás oaivvilduvvon árvvoštallama oktavuodas.

Juos bivdu eastá luossagoargnjuma ollásit dahje ráddje dan mearkkašahtti lágiin, nuppi oassebeali doaibmaválldálaš eiseválddi dohkkeheapmi berre leat ovdal lobi miediheami.

36 §

Guolli seaktin ja guoli čollen

Lea gildojuvvon bukitit eará čázádagain seakteguliid Deanu čázádahkii.

Lea gildojuvvon geavahit guoli seaktin stággobivddus Deanu čázádaga golganguovllus.

Čázádaga golganguovllus luondducáziid lahka ii leat lohpi doidit eará čázádagain goddon guliid.

37 §

Guolástanneavvuid ja fatnasiid goikadeapmi ja desinfiseren

Bivdosat ja eará bivdoneavvut ja fatnasat ja eará fievrut maid leat geavahan eará čázádagas, berrejít leat goikásat ja desinfiserejuvpon ovdalgo daid sáhttá geavahit golganguovllus. Dáinna figgat eastit earenoamážit *Gyrodactylus salaris* ja čáhcerohttušattuid (*Elodea canadensis* ja *Elodea nuttallii*) čázádahkii njoammuma. Buot guolástanneavvuid ja fievruid berre maiddái desinfiseret, juos dat beare lea vejolaš.

Goappáge stáhtas sáhttet leat dárikilut njuolggadusat bivdosiid ja fatnasiid desinfiserema birra.

9 Kapihtal

Eará mearrádusat

38 §

Fanasregisttar

Fanasregisteremii Deanu čázádagas gustojit našuvnnalaš lágat. Ovdal njuolggadusaid mearrideami berre gullat nuppi oassebeali doaibmaválddálaš eiseválldi.

Bivdu fatnasis lea lobálaš dušše Deanu čázádaga fanasregistarii registrerejuvvon fatnasiin, mas lea našunalitehtadovddaldat ja nummir.

Báikkálaš olbmot, geain lea 3 §:a mielde vuogatvuhta bivdit firpmiin, sáhttet registeret eanemusat 3 fatnasa. Báikkálaš olbmot, geain lea 3 §:a mielde vuogatvuhta bivdit firpmiin ja geain lea turismaeláhus, sáhttet registeret eanemusat 15 fatnasa. Eará báikkálaš bivdit ja 3 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon guolástanvoigatvuodaid hálldašeaddjít sáhttet registeret eanemusat ovttä fatnasa.

39 §

Guovlorájáid ja bivdobáikkiid dárkilut meroštallan

Oassebeliid doaibmaválddálaš eiseválldit ovttas mearridit joga govdodaga vállooalis ja nuriin gaskamearálaš geassečähceallodagaid vuodul, ja maid oali sajuštuvvama nuriin. Majimuš Norgga ja Suoma gaskasaš rádjageassimis mearriduvvon rádjajohkaoasi oalli geavahuvvo.

Doaibmaválddálaš eiseválđi guoskevaš stáhtas sáhttá mearridit:

- 1) joga ja jávrri rájá;
- 2) válđojoga ja oalgejoga rájá;
- 3) ođđa buođđosaji, juos buođđosadji ii šat heive johkabotni dahje eará rievdadusaid geažil;
- 4) eará guollešlájaide lobálaš nuohttesajid Anárjoga jávriin.

40 §

Spiehkastat ovttaskas doaibmabijuin

Doaibmaválddálaš eiseválđi sáhttá miedđihit lobi guollebivdui spiehkastit guolástanjuolggadusa mearrádusain ovttaskas dáhpáhusain dieđalaš dutkamuša, geavada iskosiid dahje divvundoaimmaid várás. Lohpi berre leat vuoduštuvvon guollenáliid gáhttemiin dahje suvdilis ávkkástallama ovddidemiin ja doaibmabidju berre heivet soahpamuša 1 artihkkalis ásahuvvon ulbmiliin. Lobi miedđiha dan stáhta eiseválđi, gos doaibma hárjehuvvo.

Dasa lassin doaibmaválddálaš eiseválđi sáhttá miedđihit lobi ovttaskas dáhpáhusain organisašuvdnii spiehkastit guolástanjuolggadusa mearrádusain bivdooahpahusa dahje kulturdáhpáhusa várás. Lobi berre vuoduštit guollebivdui laktáseaddji báikkálaš ja árbediedu sirdima dihte ja dat berre heivet soahpamuša 1 artihkkalis ásahuvvon ulbmiliin. Lobi miedđiha dan stáhta eiseválđi, gos doaibma hárjehuvvo. Unnimusat okta 3 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon guolástanvoigatvuodá hálldašeaddjít berre oassálastit bivdui.

Ovdalgo lohpi miedđihuvvo, de berre dieđihit guolástanvoigatvuodá hálldašeaddjíide ja nuppi oassebeali doaibmaválddálaš eiseválđdiide. Lobi miedđiheamis berre almmuhit nuppi oassebeali doaibmaválddálaš eiseválđái.

Lobiid oli berre vuogáiduhttit luossamáddodagaid dillái.

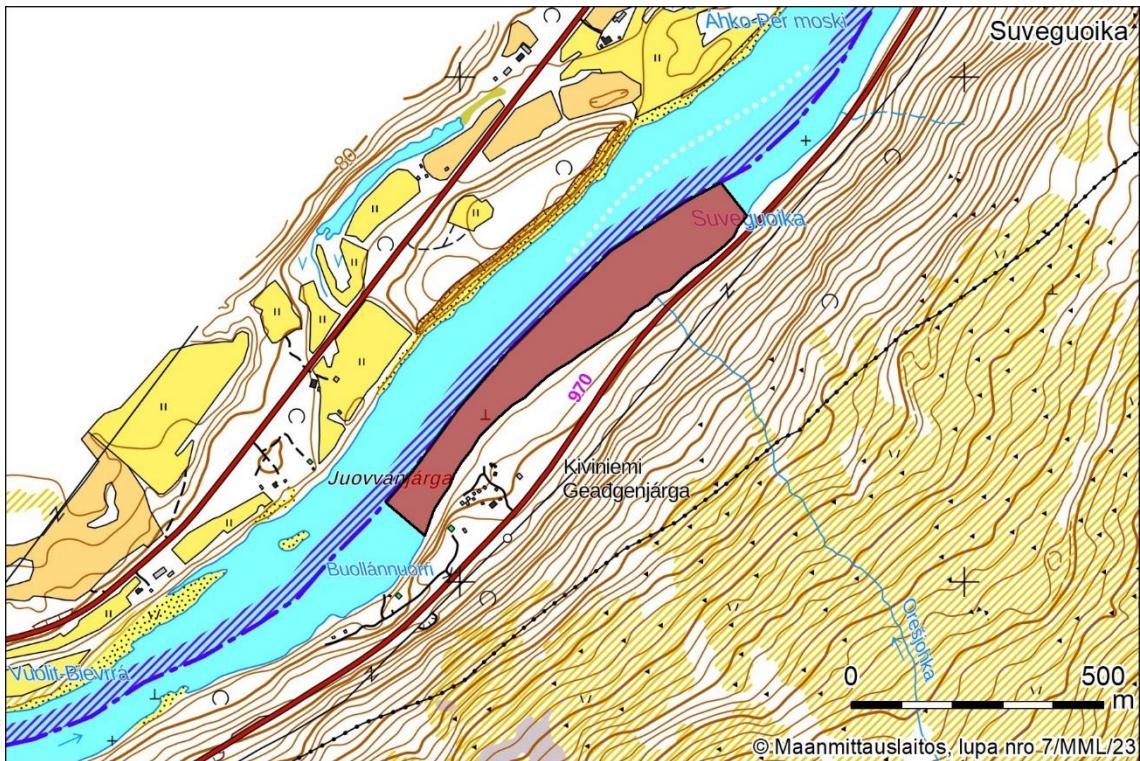
Távval 1. Sierra máddodagaid prosentuála oassi seahkálasmáddodatbivddu sállašis oppa Deanus. Oasit govvejít vahkkosaš gaskamearalaš oppalašosiid, mat vuodđuduuvvet buot bivdoneavvuiguin goddojuvvon luosaid mearrái oppa Deanus viða prošeaktajagi áigge (2006-2008, 2011-2012). Távval lea válđojuvvon Genmix-prošeavtta raporttas¹

Vahku	21-23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
Deanu válđooalli	9 %	14 %	15 %	20 %	23 %	35 %	42 %	46 %	55 %	53 %	60 %	48 %	53 %
Máskejohka	1 %	0.4 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0.2 %	3 %	0.4 %
Buolbmájtjohka	2 %	2 %	1 %	1 %	0.3 %	0.1 %	0 %	0.1 %	0.1 %	0 %	0 %	0 %	0.4 %
Lákšjohka	5 %	3 %	2 %	1 %	1 %	0.3 %	0.2 %	0.1 %	0 %	0.2 %	0 %	0 %	0 %
Veahčajohka	7 %	6 %	4 %	4 %	3 %	3 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0.5 %
Ohcejohka (+oalgejogat)	7 %	11 %	11 %	6 %	5 %	4 %	3 %	3 %	1 %	2 %	1 %	0.3 %	0.4 %
Goahppelašjohka	2 %	5 %	3 %	4 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0.2 %
Leavvajohka	2 %	4 %	3 %	3 %	3 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0.1 %	1 %	0 %	0 %
Vájohka	10 %	7 %	5 %	4 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %	0.3 %	0.4 %	1 %	0.2 %
Badje-Deanu smávva oalgejogat (Áhkojohka, Báisjohka ja Njiljohka)	4 %	6 %	8 %	9 %	6 %	5 %	5 %	5 %	3 %	4 %	3 %	6 %	3 %
Kárášjohka	24 %	14 %	12 %	13 %	14 %	10 %	8 %	8 %	6 %	3 %	3 %	2 %	1 %
Iešjohka	19 %	11 %	12 %	11 %	12 %	11 %	10 %	8 %	6 %	7 %	4 %	4 %	4 %
Anárjohka(+oalgejogat)	10 %	16 %	20 %	24 %	27 %	25 %	27 %	25 %	23 %	28 %	26 %	34 %	37 %

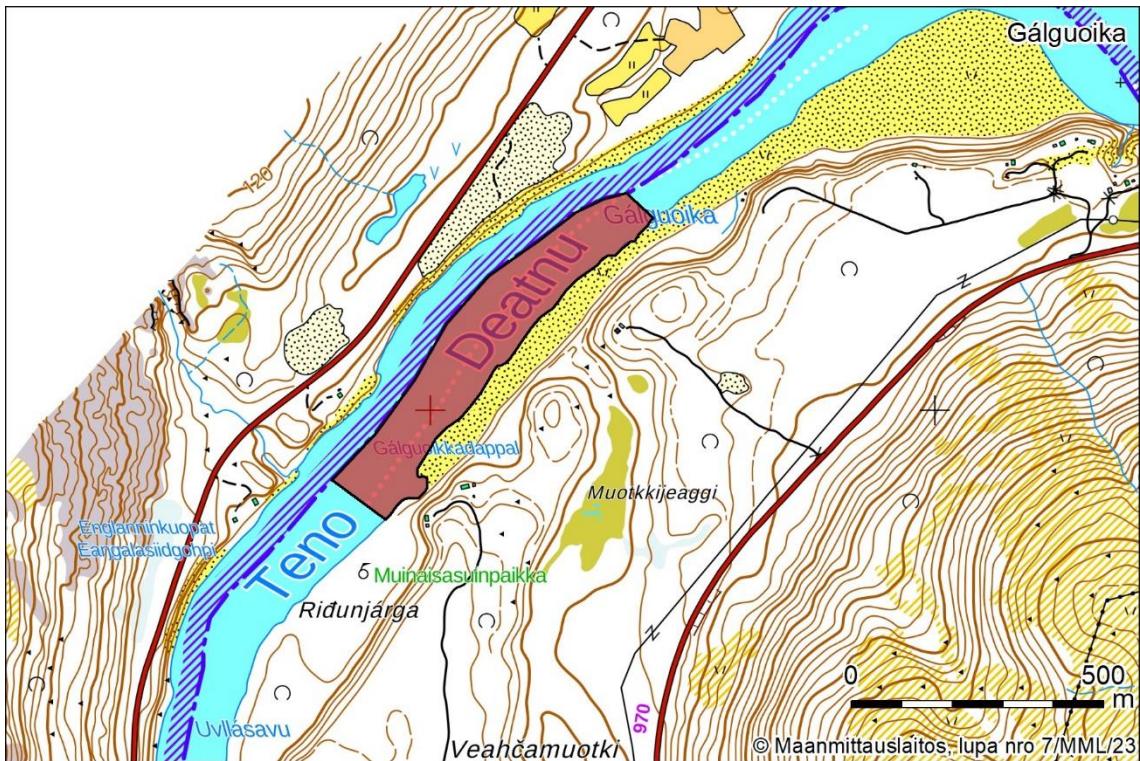
¹ Falkegård, M., Erkinaro, J., Vähä, J.-P. & Kuusela, J. 2023. Genetisk bestandsidentifisering av skjellprøver fra fiske etter blandete laksebestander i Tana i 2006-2008 og 2011-2012 (Genmix). NINA Rapport 2309. Norsk institutt for naturforskning

Mielddus 2 Guvžžáid bivdobáikkit

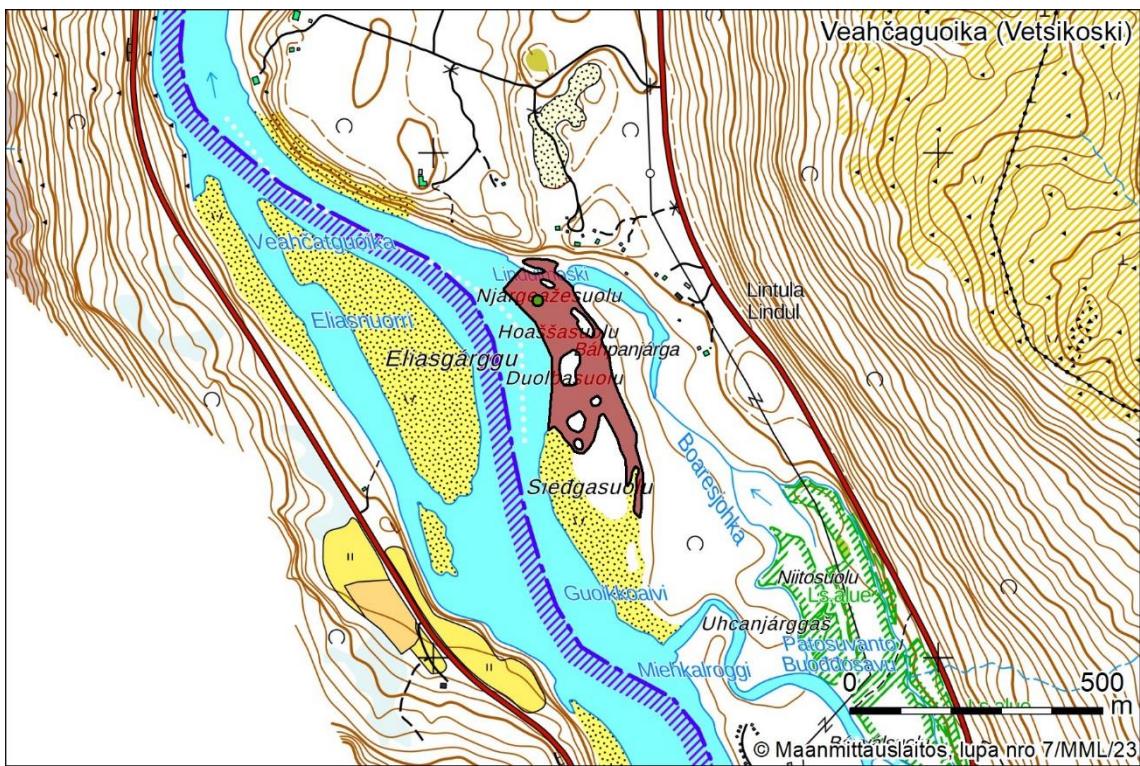
1 Suveguoika

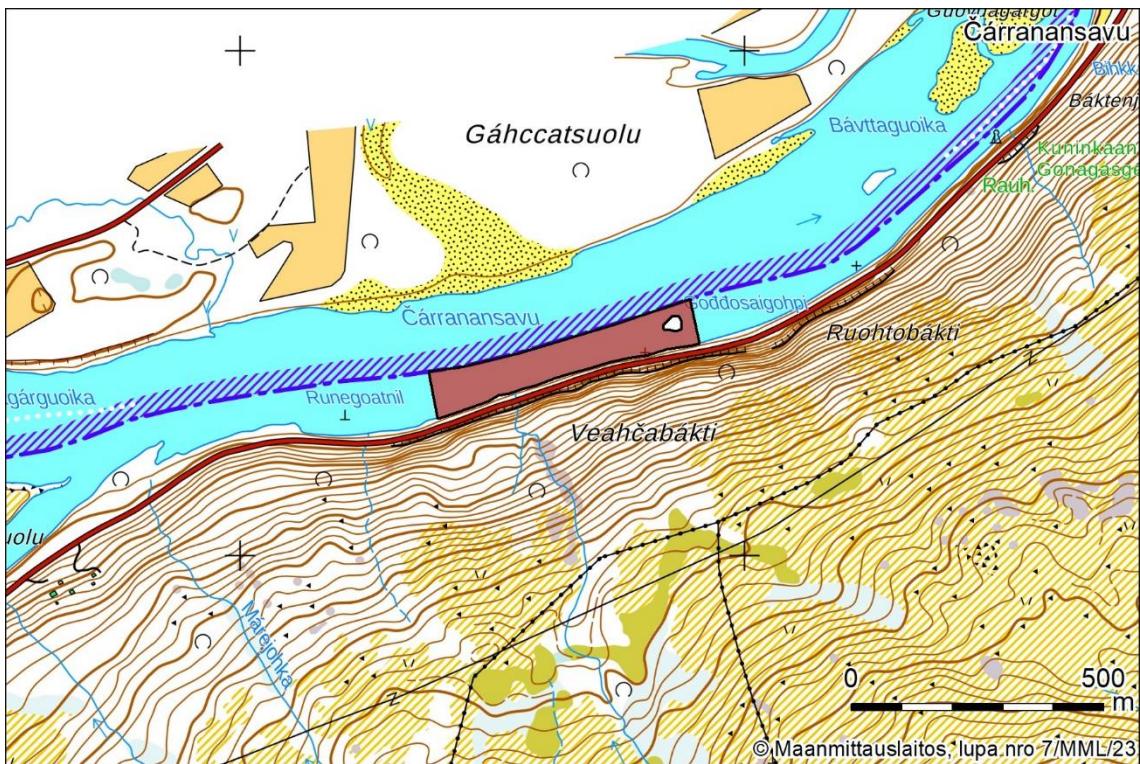
2 Gálguoika

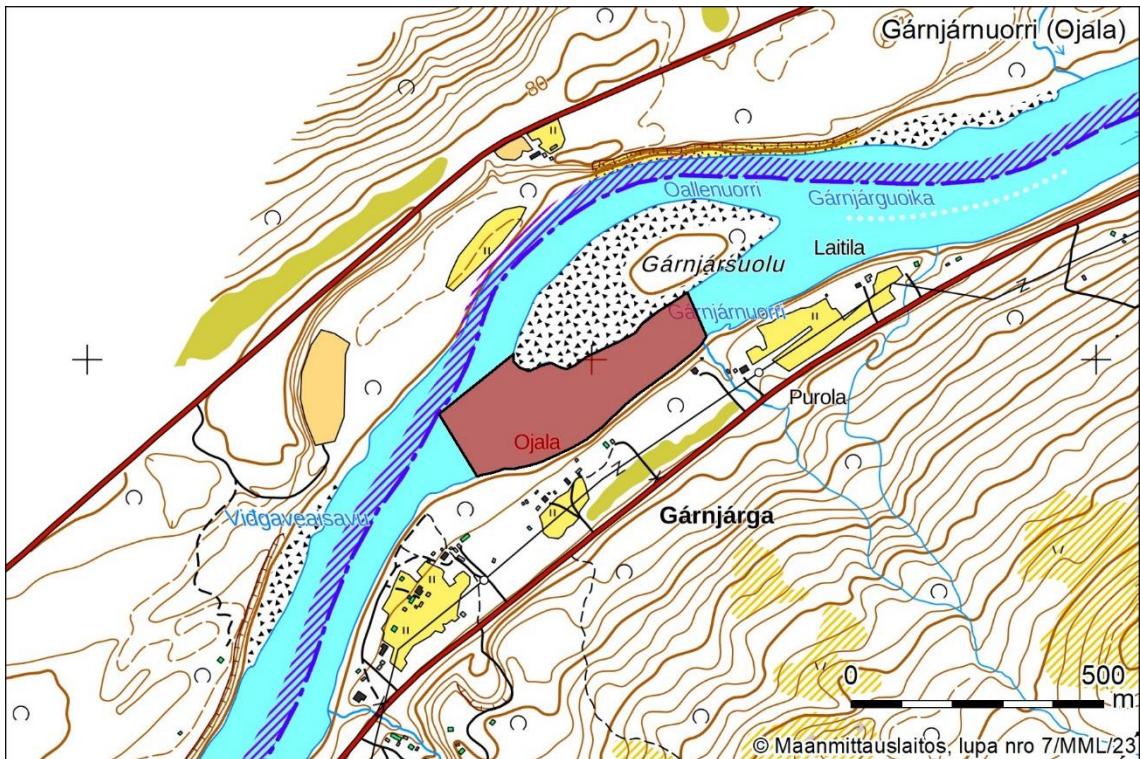
3 Veahčaguoika (Vetsikoski)

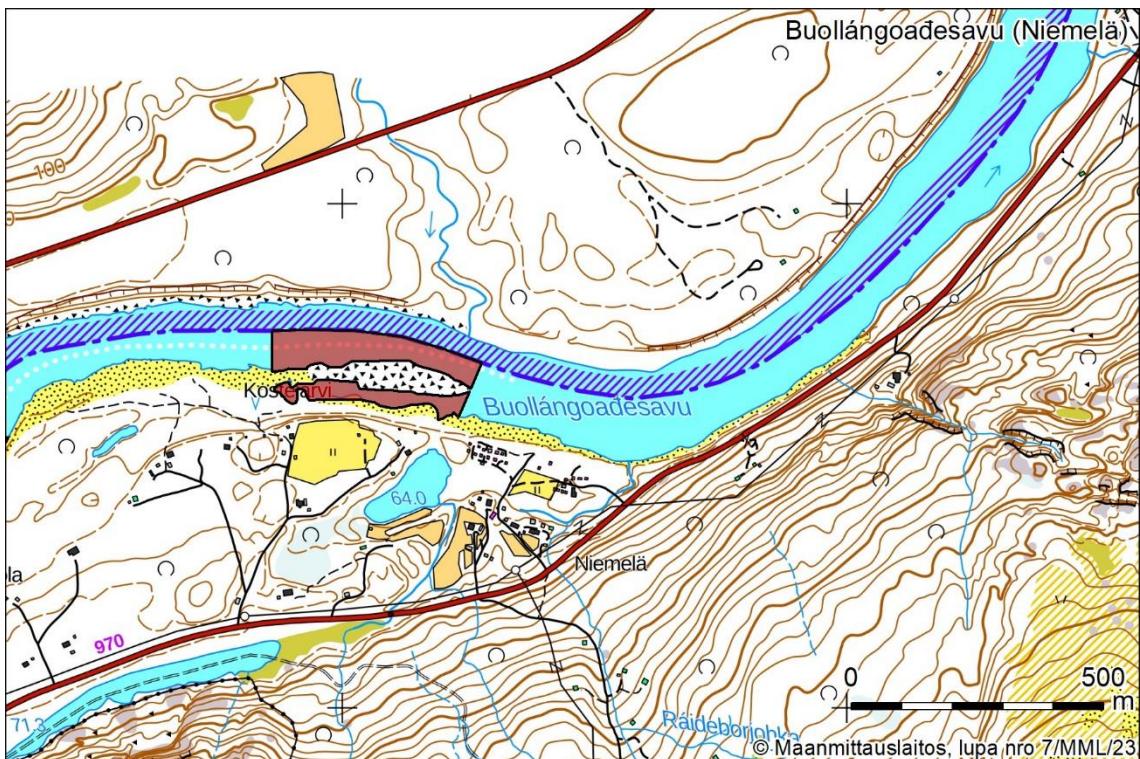
4 Čárranansavu

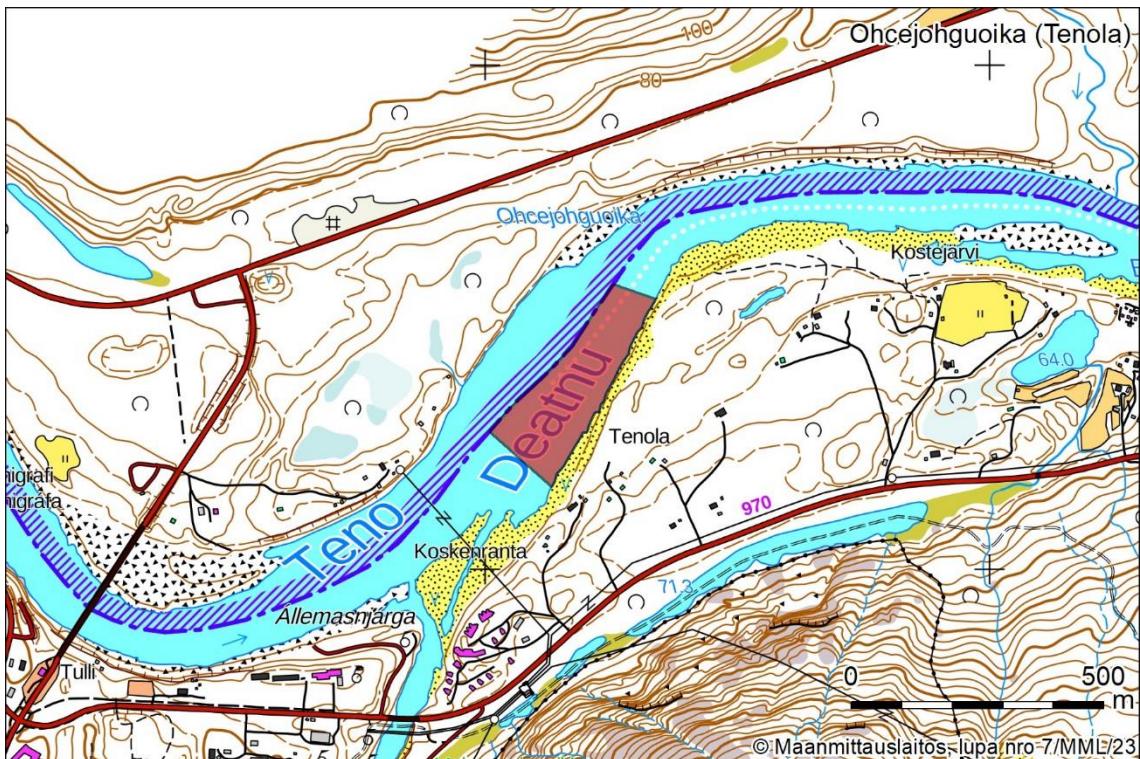
5 Gárnjárnuorri (Ojala)

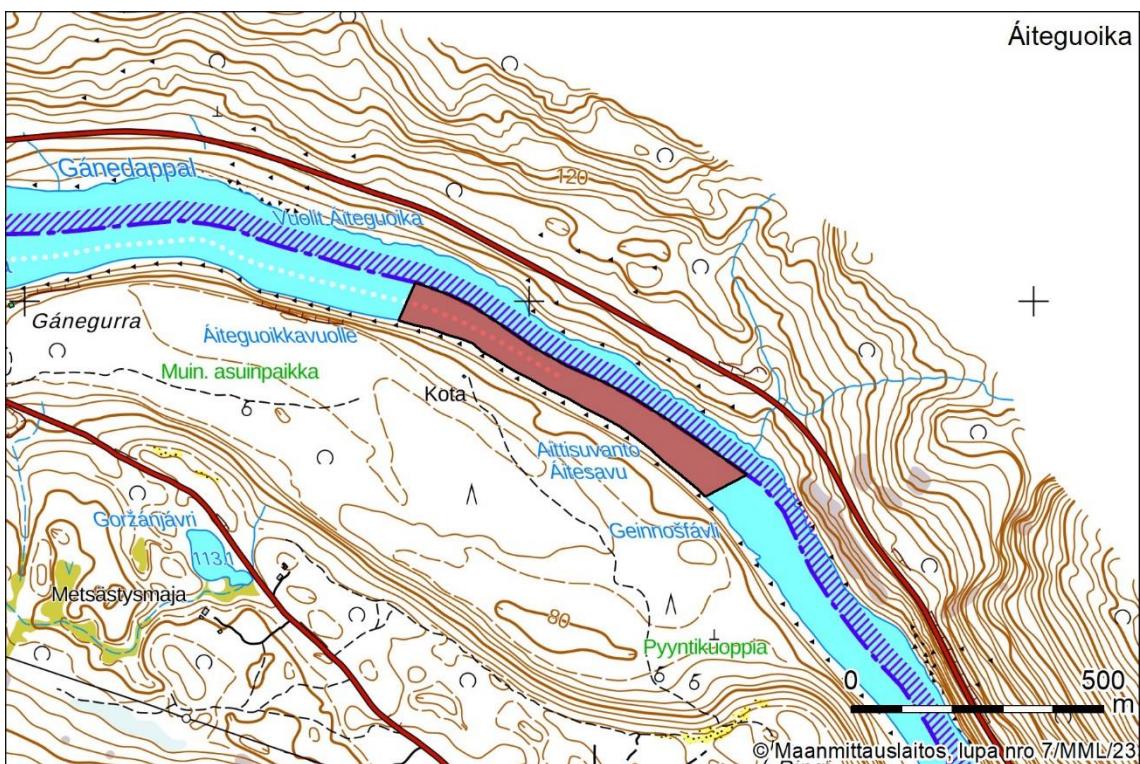
6 Buollangoaðesavu (Niemelä)

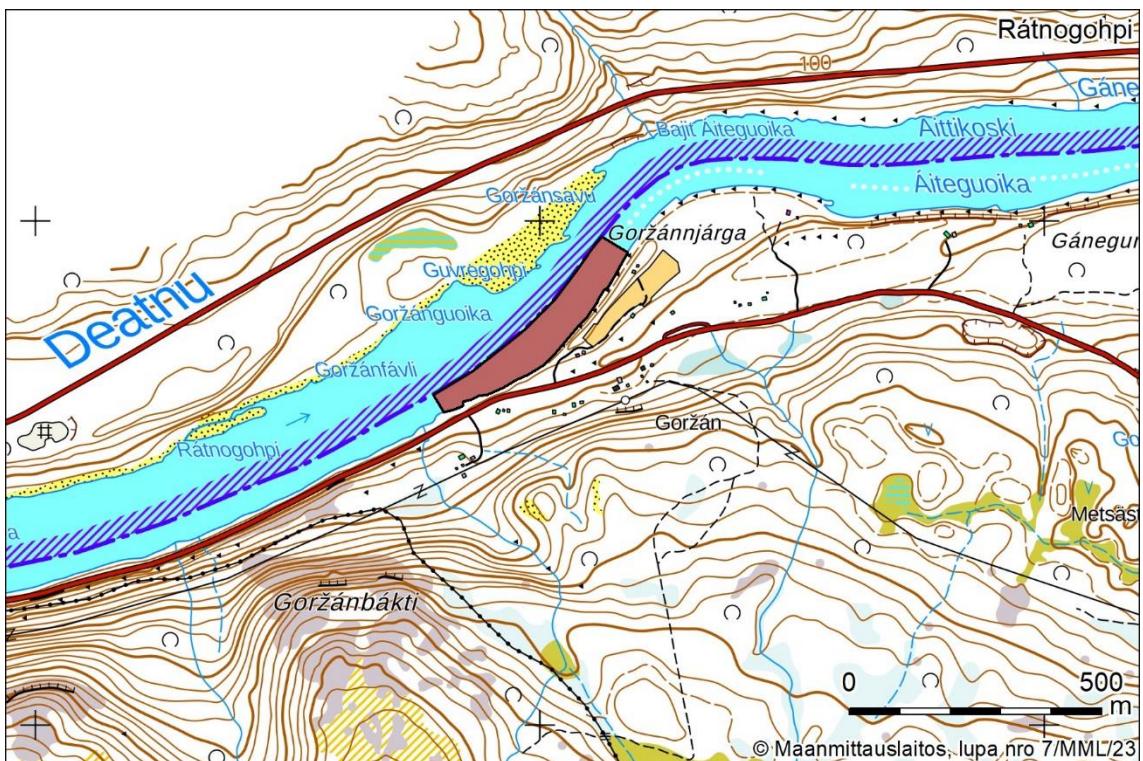
7 Ohcejohguoika (Tenola)

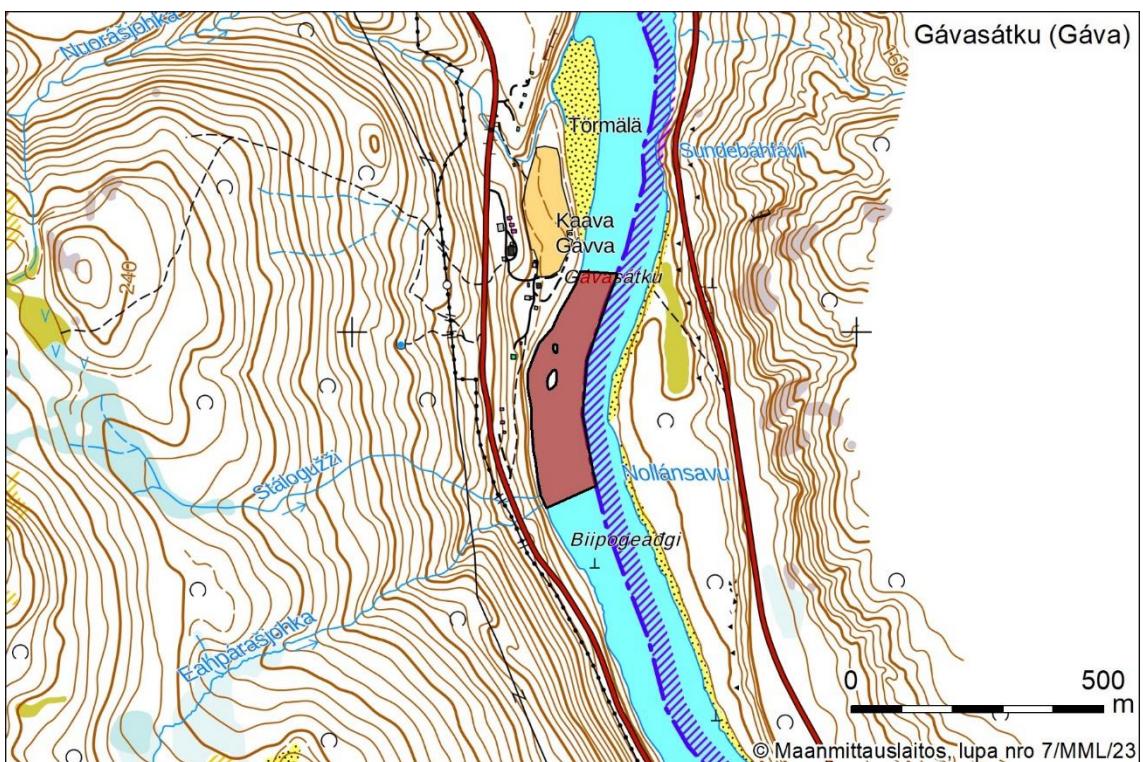
8 Áiteguoika

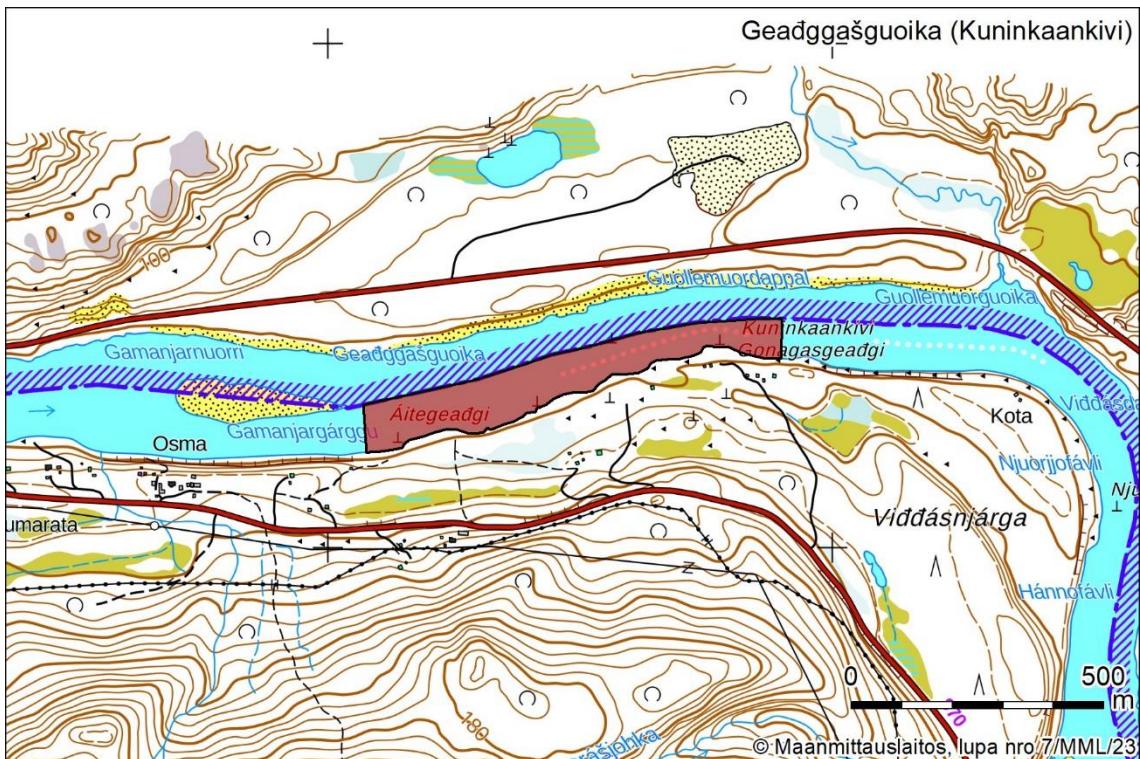
9 Rátnogohpi

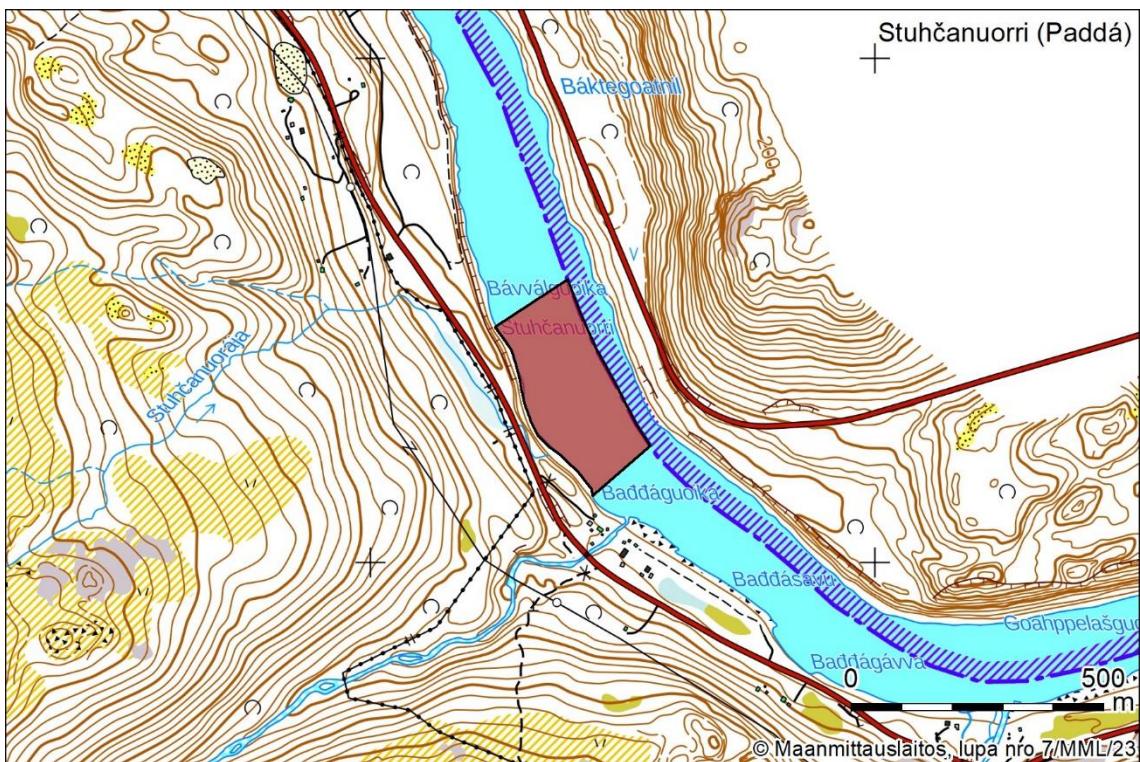
10 Gávasátku (Gáva)

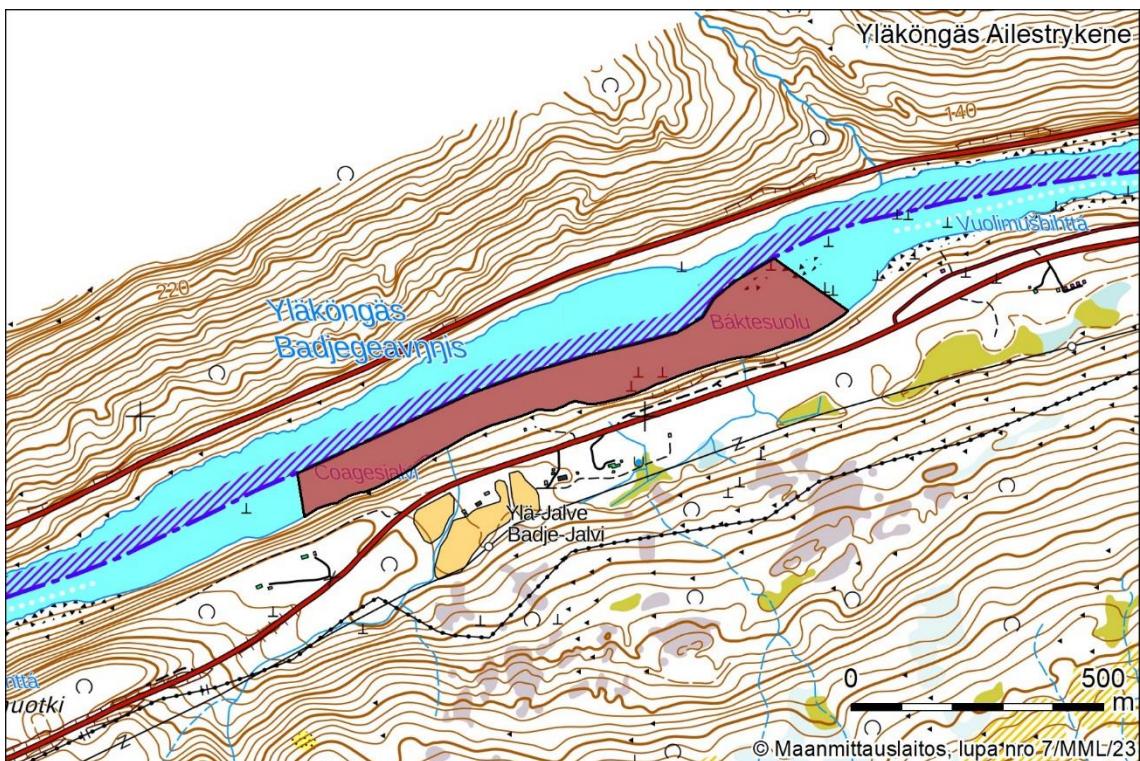
11 Geađggašguoika (Gonagasgeađgi)

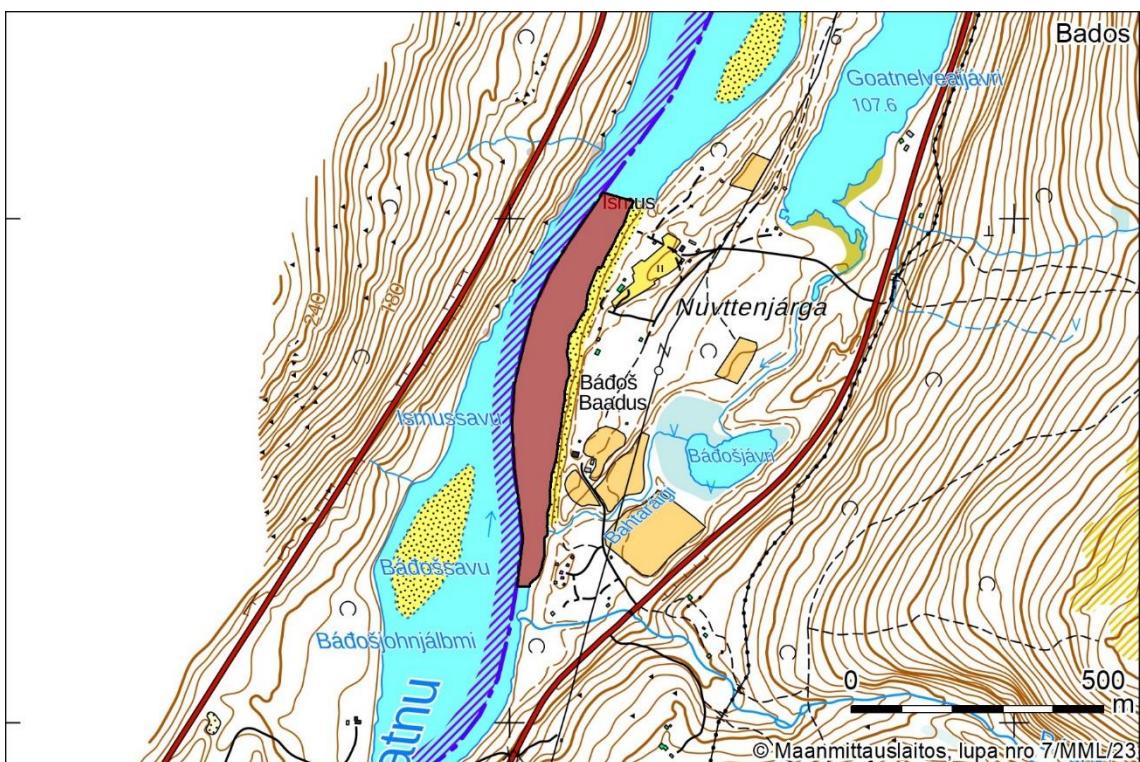
12 Stuhčanuorri (Bađđá)

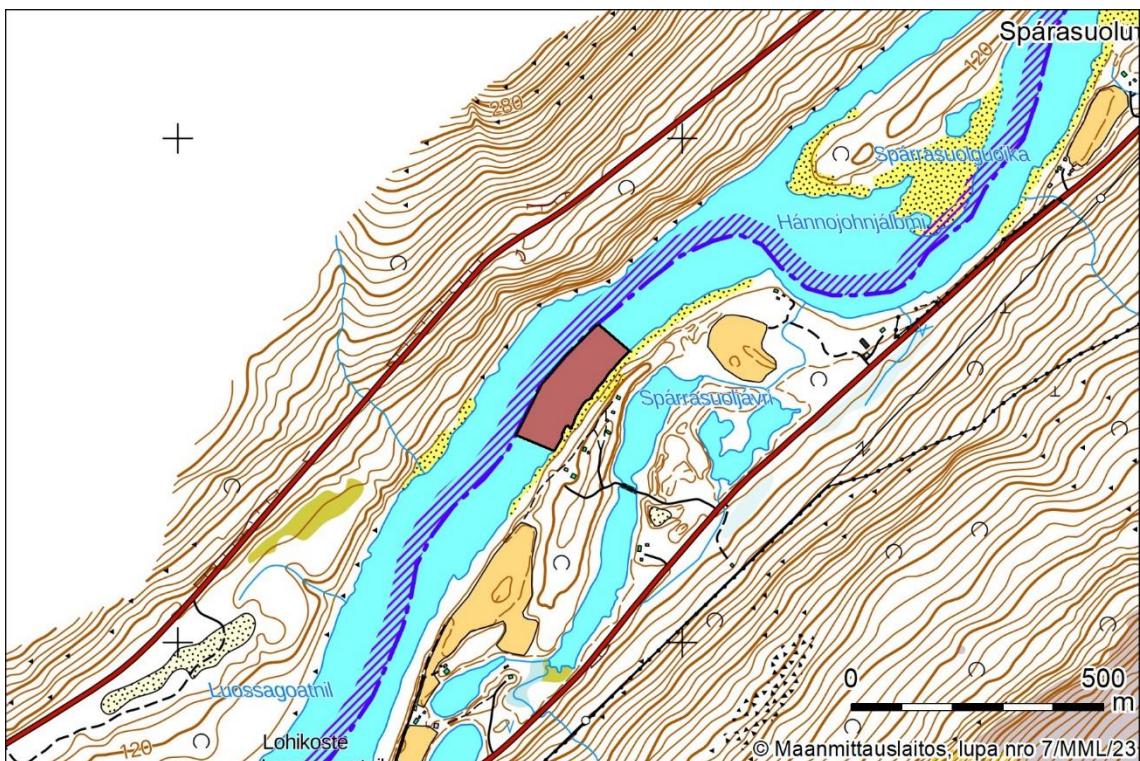
13 Badjegeavŋjnis

14 Báðoš

15 Spárasuolu

16 Bárši

